

מטעמי תורת זילים

פרשת תזריע מצורע – נגע הצרעת

התורה מתארת שלשה סוגי נגעי צרעת. תחילה את צרעת הגוף כפי שנאמר "אדם כי יהיה בעור בשרו שאות או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והוא אצל אהרן הכהן או אצל אחד מפיניו הפקחים" (ויקרא יג, ב). אחר כך את צרעת הבגד שנאמר "והבגד כי יהיה בו נגע צרעת בבגד צמר או בבגד פשתים: או בשתי או בערב לפשתים ולצמר או בעור או בכל מלאכת עור" (ויקרא יג, ג-ה). ואחר כך גם את צרעת הבית שנאמר "כי תבאו אל ארץ פנעו אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתה נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם" (ויקרא יד, ז).

יש להבין, מה היה אותו 'נגע צרעת' שניתן בגוף האדם בבגדיו ובקירות ביתו, ומדוע היו זקוקים דווקא לכהן כדי להיטהר ממנו?

נגע טומאת הצרעת היה נכנע מול קדושתו של הכהן

הצרעת היתה מחלקי הטומאה ואצבע אלקים (ורקטטי) פרשת תזריע ד"ה אדם כי יהיה בעור), ורפואתה היתה על ידי כהן ולא על ידי רופא או סממנים, משום שהצרעת לא תלויה ברפואות העולם (זרע ברכ' לר' ברכיה ברכ' תלמיד 'המגלה עמוקות' פרשת תזריע ד"ה ומעתה בס"ד נבא אל ביאור) אלא רק בדרכים ובסימנים שנתנה התורה בענין הכרת הנגעים (הרמ"ד וואלי פרשת תזריע פרק יג על הפסוק 'וראה הכהן את הנגע'). לכן גם הכהן שהיה רואה את הנגע לא היה יכול לגזור על פי סברתו ככל היוצא מפיו בלי הבנה ושום שכל חלילה, אלא רק על פי ידיעת הנגעים. ואם הוא לא היה מכיר בנגעים אז היה מוליך עמו חכם הבקי בנגעים, והכהן היה אומר 'טהור' או 'טמא' לפי מה שהיה אומר לו החכם (הרמ"ד וואלי פרשת תזריע פרק יג על הפסוק 'וראה הכהן את הנגע').

לא היה לטומאה כוח ורשות לחול ולטמא את האדם בענין הנגעים, אלא על פי דברי הכהן בלבד (יחסד לאברהם' מעין שני נהר סט ד"ה וכל נגע הנראה). ואפילו אם הכהן היה 'עם הארץ' (ראה משנה נגעים ג, א) (שפתי כהן על התורה' פרשת מצורע ד"ה וידבר ה' אל משה) הרי כשהוא היה אומר על הנגע 'טמא' אז היה מתיישב באדם כוח הטומאה והנגע התקשה והתפשט. ואם אמר 'טהור' אז כוח הטומאה הסתלק והנגע התרפא (הרמ"ד וואלי פרשת תזריע פרק יג על הפסוק 'והוא אל אהרן הכהן'). וזה היה משום שכוח הטומאה היה נכנע בפני כוח הקדושה של הכהן הבא להתגבר עליו (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה ובגין כך קדשא בריך הוא) כי הוא היה איש החסד וממנו בורחים כל כוחות 'החיצונים' (יאשל אברהם ועץ החיים' על טעמי המצוות בחלק עץ החיים מצוה רל דף קט ע"ב ד"ה ועיד האמת כבר נתבאר) לכן הכהן היה יכול להביט בנגע ולדכאו בהבטת עיניו קדושתו, וגם לטמא אותו בפיו שנאמר "טמא יטמאנו הכהן" (ויקרא יג, מד) (אלשיך הקדוש' פרשת תזריע יג, ג ד"ה והענין כי אין כח הטומאה).

מחמת תוקף קדושתו (מזבח אליהו' למחבר 'שבת מוסר' פרשת מצורע ד"ה שאלוני כיון שהכהן) הרבה של הכהן (ידו בכל' למחבר 'שבת מוסר' סימן תרמ"ב ד"ה וביאור מאמר זה), הוא היה יכול לראות את טומאות הנגעים (מזבח אליהו' פרשת מצורע ד"ה שאלוני כיון שהכהן) ולא היה בהם כוח להידבק בו (ידו בכל' למחבר 'שבת מוסר' סימן תרמ"ב ד"ה וביאור מאמר זה) אלא הם היו נדחים מפניו. אך אם היה אחד מישראל רואה את הנגעים, אפילו אם הוא אחד מחכמי ישראל הקדושים – היה אפשר שהטומאה תדבק בו (ידו בכל' למחבר 'שבת מוסר' ד"ה וביאור מאמר זה). והטעם בזה, משום שהטומאה מבקשת להידבק בקדושה, והיות והישראל קדושתו קלה אזי היא מוצאת שם פתח להיכנס בו ומנוח לכף רגלה. ואילו כהן חזק קדושתו והתגברותה דוחה את הטומאה והיא אינה יכולה לנוח ולשרות בו כלל (מזבח אליהו' פרשת מצורע ד"ה שאלוני כיון שהכהן).

'צרעת הבגד' באה על ידי שדים שהטילו ארס בבגדי בני האדם

'צרעת הבגד' היתה באה על ידי 'שדים' שהענישו את האדם. לכן הנגע היה נקרא גם 'צרעת ממארת', כי הוא מאותו הצורך הארוך המעניש את האדם על פי בוראו שפעולתו היא ארוכה, ושעליו נאמר בחטא הקדמון "אָרֹב אֶתְּךָ מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל הַיַּעַר" (בראשית יג, ג) (יצרור המור' סוף פרשת תזריע ד"ה ראה והבן איך זה), שהרי השדים באים מכוחו (עפ"י 'מאירת עינים' לר' יצחק דמן עכו תלמיד הרמב"ן פרשת מצורע ד"ה מקום שאין שם ישוב). אותם השדים היו ניגשים אל האנשים החוטאים בנפשותם ומטילים בהם ארס ומטמאים את בגדיהם בכל מיני נגעים וטומאה, עד אשר נראים 'נגעים' בבגדיהם. אמנם על חכמי ישראל לא היה בידם יכולת, כי תורתם משמרתם. ומכל מקום, כיוון שהם כן היו מתקרבים אליהם – לכן בגדיהם של חכמי ישראל היו מתבלים קודם זמנם (ראה גמ' ברכות דף ו ע"א) (יצרור המור' פרשת תזריע ד"ה והבגד כי יהיה בו נגע צרעת).

השד הזה של צרעת הבגד נרמז בפסוק "וְרָאָה אֶת הַנֶּגַע בְּיָדָיו הַשְּׂבִיעִי כִּי פֶשֶׁה הִנֵּג בְּבֶגְדוֹ אוֹ בְּשֵׁתֵי אוֹ בְּעֶרְבוֹ" (ויקרא יג, טא), כי על אף שידוע שה' בָּגְדוֹ הוא ה'שָׁתִי" או ה'עֶרְבוֹ", חזר ואמר אותם כדי לרמוז על השד השולט על 'השתי והערב'. ולפי שהוא 'תועבה' וכבר נאמר "וְלֹא תִבְיֵא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתְךָ" (דברים ז, כו) לכן ציוותה התורה לשרוף אותו, כפי שנאמר "וְשָׂרַף אֶת הַבֶּגֶד אוֹ אֶת הַשֵּׁתֵי אוֹ אֶת הָעֶרֶב בְּצֶמֶר אוֹ בְּפִשְׁתִּים אוֹ אֶת כָּל כְּלֵי הָעוֹר אֲשֶׁר יִהְיֶה בוֹ הַנֶּגַע כִּי צִרְעַת מִמָּאֲרַת הוּא בְּאֵשׁ תִּשְׂרָף" (ויקרא יד, נב) (יצרור המור' סוף פרשת תזריע ד"ה ראה והבן איך זה). וכשהיה מתבונן האדם בצרעת שבבגדו, הוא היה מבין שהתלבשה בו טומאה ומעשיו מפורסמים לכל, והיה משתדל לתקן את אשר עיָתו, ואז היה מתרפא (טעמי המצוות' לרבינו מנחם הבבלי מצוות עשה מצוה עט).

'צרעת הבית' נעשתה מחמת השדים שהיו נמצאים בתוך הבית

גם בטומאת 'צרעת הבית' היה מתפשט שד ומטמא את כל הבית. אך כל עוד שלא הגיע הכהן הכל הוחזק כטהור (יצרור המור' פרשת מצורע ד"ה ואמר כנגע נראה לי בבית). לכן טרם בואו של הכהן היו מְפַנְיִים את כל אשר בבית, שנאמר "וְיָצְוָה הַכֹּהֵן וּפְנֵי אֶת הַבַּיִת בְּטָרֶם יָבֵא הַכֹּהֵן לְרִאיוֹת אֶת הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל אֲשֶׁר בְּבֵית וְאַחֵר כֵּן יָבֵא הַכֹּהֵן לְרִאיוֹת אֶת הַבַּיִת" (ויקרא יד, לו). והיות שהכהן הוא מצד הקדושה והוא 'הקטיגור' של אותו 'הנגע' אשר בבית, לכן כשיראה הנגע שהוא הסטרא אחרא את הכהן הקדוש – הוא מיד יטיל זוהמא בכל מה שבבית (שפתי כהן על התורה' פרשת מצורע ד"ה וראה הכהן ופנו את הבית). וזה כוונת הפסוק "וְלֹא יִטְמָא כָּל אֲשֶׁר בְּבֵית" בלשון עתיד, לומר שכעת הוא לא טמא, אבל יהיה טמא כאשר "יָבֵא הַכֹּהֵן לְרִאיוֹת אֶת הַבַּיִת" (שפתי כהן על התורה' פרשת מצורע ד"ה וראה הכהן ופנו הבית).

והנה כאשר הגיע הכהן ובקדושתו וחכמתו ראה במראה עיניו את הבית (יצרור המור' פרשת מצורע ד"ה ואמר כנגע נראה לי בבית), אז השד שהיה בבית לא ברח מפניו אלא הלך ונחבא בקיר ונשקע שם כדי שלא יראהו הכהן. וזהו מה שנאמר "וְרָאָה אֶת הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת" (ויקרא יד, לו) "וְרָאָה אֶת הַנֶּגַע" – שראה אותו הכהן, ואף על פי כן "וְהִנֵּה הַנֶּגַע" – כלומר שלא ברח מפניו ללכת לו. אך עם זאת, ראה הכהן כי היו נעשים פניו של השד "שִׁקְצָרוֹת וְרִקְקוֹת אוֹ אֲדָמָדְמוֹת וּמְרָאֵיהֶן שָׁפַל מִן הַקִּיר" (ויקרא יד, לו) – על שנתבייש מפניו של הכהן. לכן בתחילה לא היו מתגרים באותו שד, לא חולצים את האבנים ולא מקציעים את הבית, אלא רק "וַיִּצָא הַכֹּהֵן מִן הַבַּיִת אֶל פֶּתַח הַבַּיִת" (ויקרא יד, לח), כדי שעל ידי כן אולי ילך השד בשעה שלא יראהו הכהן (שפתי כהן על התורה' פרשת מצורע ד"ה וצוה הכהן ופנו את הבית).

ומחמת שהשד טימא את הבית, הכהן היה מסגיר אותו שנאמר "וְהִסְגִּיר אֶת הַבַּיִת שְׁבַעַת יָמִים" (ויקרא יד, לח) (שפתי כהן על התורה' פרשת מצורע ד"ה וצוה הכהן ופנו את הבית) והיה גם מוסיף ומטמא את כל אשר בבית – כי טמא הוא השד הזה וטמא טמא יקרא. וכך על ידי ההסגר שעשה למשך שבעה ימים רצה הכהן שיעבור עליו יום שבת קודש, ובוזה לנסות להוציא את אותה הטומאה ואותו השד ממקומו. לפי שהשדים נבראו בערב שבת הראשונה של בראשית (ראה פרקי אבות ה, ו), וקודם שנגמרה עשייתם התקדש עליהם יום השבת (יצרור המור' פרשת מצורע ד"ה ואמר כנגע נראה לי בבית) והם נשארו רק רוחות בלי גוף (רבינו עובדיה מברטנורא' על פרקי אבות ה, ו), לכן השדים בורחים מאימת השבת (יצרור המור' לר' אברהם סבע פרשת מצורע ד"ה ואמר כנגע נראה לי בבית).

אחרי אותם שבעה ימים בדק הכהן את הבית (יצרור המור' פרשת מצורע ד"ה ואמר כנגע נראה לי בבית' מהדורת וויניציאה שנת ה'ת"פ) ואם השד לא התבייש ולא הוריקו פניו אלא אדרבה "פֶּשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת" (ויקרא יד, לו) (שפתי כהן על התורה' פרשת מצורע ד"ה וצוה הכהן ופנו את הבית) אזי היו חולצים את האבנים (יצרור המור' פרשת מצורע ד"ה ואמר כנגע נראה לי בבית) אשר בהם היה הנגע (שפתי כהן על התורה' פרשת מצורע ד"ה וצוה הכהן ופנו את הבית) ששם הוא מקום מושבו של השד (יצרור המור' פרשת מצורע ד"ה ואמר כנגע נראה לי בבית) והיו משליכים את האבנים, וכך מוציאים אותו בעל כורחו. וזהו מה שנאמר "וְחָלְצוּ אֶת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וְהִשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל מְחוּץ לְעִיר אֶל מְקוֹם טָמֵא" (ויקרא יד, לו), "וְחָלְצוּ" – שאינם מניחים לשד לחול על האבנים אלא חולצים אותו מהם כדי שלא יהיה היוזק לעולם (שפתי כהן על התורה' פרשת מצורע ד"ה וצוה הכהן ופנו את הבית). וכך כל הפעולות שעשו בבית היו על מנת לסלקו, וככל שהוא היה מושרש יותר כך היה צריך יותר (עפ"י יאור החמה' על זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה וידעת וגומר' מהרמ"ק).

ואם אחר כך עדיין נשאר שם השד, זה היה סימן כי הוא איננו מתבייש מאנשי הבית אלא אדרבא שמח. וכנגד שמחתו נאמר לשון "וּפְרַח" בפסוק "וְאִם יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפְרַח בְּבַיִת אַחֵר חִלַּץ אֶת הָאֲבָנִים וְאֶחָרֵי הַקְּצוֹת אֶת הַבַּיִת וְאֶחָרֵי הַטּוֹחַ" (ויקרא יד, מז). ורק כששב הכהן לבית אזי היה השד מתבייש מפניו כי הוא קטגורו. לכן אז לא נאמר לשון "וּפְרַח" אלא "וַיָּבֵא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פֶּשֶׁה הַנֶּגַע בְּבַיִת" (ויקרא יד, מז) (שפתי כהן על התורה' פרשת מצורע ד"ה וצוה הכהן ופנו את הבית). ועל זה אמר הכהן "צִרְעַת מִמְאֵרֶת הוּא בְּבַיִת טָמֵא הוּא" (ויקרא יד, מז) "צִרְעַת מִמְאֵרֶת" – כלומר שהוא מאותו השטן שהוא היצר הרע. ואז הכהן ניתץ את הבית והסיר את היסודות באופן שייצא אותו השד משם וכן 'רוח הטומאה' שעליה נבנה הבית. ואז לקחו אבנים אחרות ועשו יסוד ובנין חדש בשם ה' אל עולם, והיה קיום לבית וליושבו (יצרור המור' לר' אברהם סבע פרשת מצורע ד"ה ואמר כנגע נראה לי בבית).

נגע הצרעת שניתן בבתיהם של אנשי כנען סילק משם את רוח הטומאה

כל הכנענים שהיו בארץ היו עובדי עבודה זרה ונדבקו כולם ברוח הטומאה שלה. הם היו בונים בניינים לצלמיהם ולתועבותיהם, לצד הטומאה שהיא העבודה זרה (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה כנענים פלח). יסודם היה על השקר והכזב, וכל מעשיהם היו מיוסדים על הכישוף. ולכן כאשר הם היו בונים את ביתם, אזי מיז בתחילת היסוד הם היו מייסדים אותו על שורש פורה ראש ולענה, והיו אומרים ששמים את האבן הראשה לשם שֵׁד פלוני ולשם עבודה זרה פלונית (יצרור המור' פרשת מצורע ד"ה ועתה שמע מה שכתב הקדוש' עפ"י דברי רשב"י) ואז רוח הטומאה היתה עולה שם, וגם היתה נגמרת המלאכה עם אותה רוח הטומאה (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה כנענים פלח). ומאותה העת היא היתה שורה בבית ומטמא את כל אשר בבית (יצרור המור' פרשת מצורע ד"ה ועתה שמע מה שכתב הקדוש' עפ"י דברי רשב"י) וכן הם היו עושים את כל מעשיהם לשמות ידועים מרוח הטומאה, באופן שכל ארץ ישראל היתה מלאה גלולים ושקוצים ושדים (יצרור המור' פרשת מצורע ד"ה ועתה שמע מה שכתב הקדוש' עפ"י דברי רשב"י).

ואף שהגויים בארץ ישראל טימאו את הארץ ופגמו באוירה ועִפְשׂוּ אותה – הטומאה לא היתה ניכרת בימיהם, כיון שהם עצמם היו שורשי הטומאה ולא היה דבר חוצץ ביניהם לבין הארץ (מזבח אליהו' פרשת מצורע ד"ה במדרש כי תבא אל ארץ כנען). וכשישראל נכנסו לארץ, הקב"ה חס עליהם (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה ובגין כך) שלא ייזקו מפניהם (יקב הישר' פרק כ"ד ד"ה וזהו ענין של נגעי בתים) ושיהיו טהורים (יצרור המור' פרשת מצורע ד"ה ועתה שמע למה שכתב הקדוש) לפי שלא ידעו דבר על אותם בתים שבאו לגור בהם (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה ובגין כך). ועוד רצה הקב"ה לטהר ולקדש להם את הארץ כדי לפנות מקום לשכינה שלא שורה בתוך הטומאה (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה כיון ששאלו) מחמת שאין רצונה להיות היכן שכבר נאחזה קודם לכן 'רוח הטומאה' (זוהר פרשת תזריע דף נא ע"ב ד"ה ואמר ליה רבי בשם רבי חזקיה). וכאשר מבערים את הטומאה על פי דרכי התורה אז מוצאת הקדושה מקום לנוח שם (אגרא דכלה' למחבר יבני ישכרו' פרשת מצורע על הפסוק כנגע נראה).

לכן כאשר ישראל נכנסו לארץ הקב"ה שלח על הבית נגע אחד (יאור החמה' על זוהר פרשת תזריע דף נ ע"ב ד"ה ויבא אשר לו הבית' ממחרת) שהוא 'דין קשה' (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה ובגין כך קדשא בריך הוא) שורש יניקת 'החיצונים' הטמאים (מדרש לפירושים' לר' אליעזר פישל מסטריזוב דרוש כט כללות לאה ורחל דף נא ע"ב ד"ה והנה תמורה), במטרה להעביר את הטומאה על ידי שיתצו את הבית מחמת אותו הנגע (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה ובגין כך קדשא בריך הוא) וכך ייהרס בנין הטומאה שבנו הכנענים (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה כיון דשאלו ישראל, שפתי כהן על התורה' פרשת מצורע ד"ה ובמדבר מה חטאה הארץ). לכן נאמר בפסוק "כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְכֶם לְאֶחְזָה וְנִתִּיתִי נֶגַע צִרְעַת בְּבַיִת אֶרֶץ כְּנָעַן" – לא נאמר 'אל הארץ' בסתם כפי שנאמר בכמה מקומות בתורה אלא "אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן", לרמוז שבסיבת היות הכנענים עובדי עבודה זרה מוכרח הוא לתת 'נגע צרעת' בבתיהם כדי שיהרסו אותם (יחוס של חסד' למחבר שבט מוסרי' פרשת טהרה ד"ה כי תבאו אל ארץ).

הטומאה שהיתה נמצאת שם בבית לא היתה חפצה באותו 'הדין הקשה' שנתן ה', לכן היתה נלחמת עמו. וזה נרמז במה שאמר בעל הבית לכהן "וַיָּבֵא אֲשֶׁר לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לְכֹהֵן לֵאמֹר כִּנְגַע נִרְאָה לִי בְּבַיִת" (ויקרא יד, לח) (יאור החמה' על זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה 'אייר אלעזר כתיב והזרתם' מהרמ"ק) אמר "כְּנָעַן" כנגד מה שהנגע הולך וחוזר ושב אל מקומו, ומתגבר על 'רוח הטומאה' חברו (יאור החמה' על זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה 'אייר אלעזר כתיב והזרתם' מהרמ"ק), והוא שגורם כי המראה בקירות הבית משתנה מ'סימן' ל'סימן' (זוהר פרשת תזריע דף נ ע"א ד"ה ובגין כך, 'יאור החמה' על זוהר פרשת תזריע דף נ ע"ב ד"ה ויבא אשר לו הבית' ממחרת). וכששמע את זה הכהן מפי בעל הבית, הוא ידע כי ה' יתברך שלח את אותו 'הנגע' לטהר את הבית (יאור החמה' על זוהר פרשת תזריע דף נ ע"ב ד"ה ויבא אשר לו הבית' ממחרת). ראה יצוצי אורות' להחיד"א על זוהר פרשת תזריע דף נא ע"ב אות ג.

‘צרעת הגוף’ היתה טומאה קשה ביותר ובאה מכוח עוונות האדם

הנגעים שהיו נראים בגוף האדם היו כוחות טומאה רוחניים שברא האדם החוטא בעונו (קנה חכמה! למהרי"ל פרחוביצ'ר דרוש התשובה ד"ה ולבא אל ביאר המד'), כך שמהעבירות עצמן נעשו הנגעים באדם (יחסד לאברהם! מעין שני נהר סט ד"ה וכל נגע הנראה) והם נדבקו ונאחזו בו בסיבת עוונותיו, והתלבשו בלבוש גשמי מכוער של 'נגע צרעת' אשר השתווה לעצמותם הכעורה (הרמ"ד וואלי פרשת תזריע פרק יג על הפסוק 'אדם כי יהיה בעור בשרו'). וכאשר נראה לעיני כל אחיזתם של הכוחות הטמאים באדם הנגוע, היו פורשים ממנו כל האנשים הטהורים. ואז אותו האדם היה מהרהר תשובה ובא אל הכהן שמשדל בטהרתו ותיקונו, כפי שנאמר "אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סִפְחַת אוֹ בְהֶרֶת וְהָיָה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ לְנֶגַע צְרַעַת וְהוּבָא אֶל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים" (ויקרא יג, ב) (הרמ"ד וואלי פרשת תזריע פרק יג על הפסוק 'אדם כי יהיה בעור').

המצורע בעצמו היה רושם עצם הטומאה (ישל"ה הקדושי! תורה שבכתב פרשת נשא ד"ה על כן אחר שהזכיר) מארס זוהמת הנחש (ישל"ה הקדושי! תורה שבכתב פרשת כי תצא ד"ה גם נתבאר מתוך מה) והיה נחשב כמו 'מת' (ראה גמי' עבודה זרה דף ה ע"א) (תפארת יהונתן! פרשת תזריע ויקרא יג, ב). ולא היה לטומאה הזאת תיקון בעודה בו. לכן הוא היה משולח מחוץ לשלשת המחנות שהן 'מחנה שכינה' 'מחנה לוויה' ו'מחנה ישראל' (ישל"ה הקדושי! תורה שבכתב פרשת נשא ד"ה על כן אחר שהזכיר) בכדי להרחיקו מהמחנה כל עוד יש לכוח הרע אחיזה בו, כך שלא יהיה לרע ההוא יניקה מישראל (ישם משמואל! פרשת תזריע שנת תרע"א תי"מ ושבט ר"ח ד"ה ומעתה יובנו דברי). והוא היה יושב "בְּדָד" מחוץ למחנה שנאמר "כֹּל יָמֵי אֲשֶׁר הִנְגַע בוֹ יִטְמָא טְמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבֹו" (ויקרא יג, מו) במקומם של החיצונים והשדים (יספר הליקוטים! להאר"י ז"ל פרשת תזריע סימן יג ד"ה וידבר ה' אל משה וכו'). וכפי שהיה עם מרים כאשר הצטרעה לאחר שדיברה על אחיה משה, שנאמר "וַתִּסְקַר מִרְיָם מִחוּץ לַמַּחֲנֶה שֹׁבַעַת יָמִים" (במדבר יב, טו).

בגדיו של המצורע היו צריכים להיקרע שנאמר "בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים" (ויקרא יג, מה) על מנת להראות שנטמאו גם 'בגדי נשמתו' על ידי טומאתו (יעיר מקלט! פרשת תזריע אות קעג ד"ה לקרוע המצורע בגדיו). ובכל ימי צרעתו הוא היה כמו מנודה כלפי מעלה. לכן אם מת אדם בצרעתו, היו קוברים אותו בריוח מקום כמו שעשו לאדם שמת בנידויו, בכדי להודיע שכך הוא המצורע כלפי מעלה. וכפי שהיה מעשה עם המלך עוזיהו שניסה להקטיר קטורת אף שהוא לא היה כהן ולכן הצטרע שנאמר "וַיִּזְעַף עֲזֹרְיָהוּ וַיִּבְדֹּד מִקְטֹרֶת לְהִקְטִיר וַיִּזְעַף עִם הַכֹּהֲנִים וְהַצְרַעַת זָרְחָה בְּמַצְחוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים בְּבֵית ה' מַעַל לְמִזְבֵּחַ הַקְּטֹרֶת" (דברי הימים ב' פרק כו, טו). וכך עוזיהו מת בצרעתו שנאמר "וַיָּהִי עֲזֹרְיָהוּ הַמֶּלֶךְ מְצָרַעַד יוֹם מוֹתוֹ" (דברי הימים ב' פרק כו, כא), ובקבורתו נאמר "וַיִּשְׁכַּב עֲזֹרְיָהוּ עִם אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ עִם אֲבֹתָיו בַּשָּׂדֶה הַקְּבוּרָה אֲשֶׁר לַמְּלָכִים כִּי אָמְרוּ מְצוּרַע הוּא" (דברי הימים ב' פרק כו, כג) (יספר ציוני! פרשת מצורע ד"ה זאת תהיה תורת) כלומר שעוזיהו נקבר "בשדה הקבורה" אך לא במערה עם שאר המלכים (רש"י דברי הימים ב' פרק כו, כג).

כאשר אדם מצורע התעורר ועשה תשובה אזי 'ארס הנחש' של הצרעת שבו היה יוצא החוצה (ישל"ה הקדושי! תורה שבכתב פרשת כי תצא ד"ה גם נתבאר מתוך מה). ואז היה צריך לעשות פעולות לטהר אותו ולהצילו מיד הטומאה מאחר שנכנס לתוכה וישב בתחומה והיא היתה חופפת עליו (ישפתי! כהן על התורה! פרשת מצורע ד"ה ואם דל הוא). לכן אף שהמצורע היה נרפא מנגע הצרעת וחוזר אל המחנה, כל זמן שהוא לא השלים את כל חלקי טהרתו עדיין נאסרה עליו אשתו, שנאמר "וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֶהֱלוֹ שְׁבַעַת יָמִים" (ויקרא יד, ח), "אֶהֱלוֹ" – זאת אשתו (ראה גמי' מועד קטן ז ע"ב, וכן רש"י ויקרא יד, ח). והטעם בזה, לפי שאי אפשר שייצא דבר טוב מזיווג כזה, בשעה שרושם הדינים של הטומאה החמורה הזאת עדיין שורה עליו (הרמ"ד וואלי! פרשת מצורע פרק יד על הפסוק 'וכבס המטהר את בגדיו').

המצורע היה מגלח את שערו כדי להכניע את כוחות הטומאה השופעים, וכן היה צריך לטבול במים ולכבס את בגדיו על מנת להעביר את 'רוח הטומאה' מעליו, כפי שנאמר "וַיִּכְבַּס הַמִּטְהָר אֶת בְּגָדָיו וְגִלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ וְנָחַץ בְּמִים וְטָהַר" (ויקרא יד, ח) (ורקנאטי! פרשת מצורע ד"ה וכבס המטהר את בגדיו). ועוד נתנו על המצורע מדם קרבן האשם בשלשה מקומות בגופו שבהם שורים שדים המעוררים את האדם לרדוף אחרי תאוות גופניות – על "תְּנוּפָא אֶזְרָן הַיְמִנִית" על "בְּהֶן זָדוֹ הַיְמִנִית" ועל "בְּהֶן רִגְלוֹ הַיְמִנִית" כפי שנאמר "וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַיָּשָׁם וַיִּתֵּן בַּכֹּהֵן עַל תְּנוּפָא אֶזְרָן הַמִּטְהָר הַיְמִנִית וְעַל בְּהֶן זָדוֹ הַיְמִנִית וְעַל בְּהֶן רִגְלוֹ הַיְמִנִית" (ויקרא יד, יד). ועל ידי נתינה זו היו מסתלקים מעליו אותם השדים, והוא היה ניצל מתובע ומקטרג (יחסד לאברהם! מעין ב נהר סא ד"ה ידע כי יש. ועיי"ש שזה היה ענין הסימנים שמסר יעקב אבינו לרחל, ואכמה"ל).

הציפור המשולחת של המצורע כיפרה כמו שעיר המשתלח של יום הכפורים

בסדר טהרת המצורע היה צריך לקחת שתי ציפורים שהיו בסוד שני השעירים של יום הכפורים, כאשר אחת מהן שילחו אל המדבר, שנאמר "וַיִּשְׁלַח אֶת הַצִּפֹּר הַחַיָּה עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה" (ויקרא יד, ז). וכן גם עשו בטהרת נגעי הבתים שנאמר "וַיִּשְׁלַח אֶת הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל מִחוּץ לְעִיר אֶל פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְכִפֹּר עַל הַבַּיִת וְטָהַר" (ויקרא יד, גג) (ורקנאטי! פרשת מצורע ד"ה זאת תהיה תורת המצורע). הציפור המשולחת היתה נושאת את כל עוונותיו של החוטא אל מחוץ לעיר אל פני השדה, כמו שהיה עם ה'שעיר המשתלח' (רמב"ן ויקרא יד, גג), והיא היתה כמו שוחד לס"מ (לילקוט דוד! על פרשת מצורע ד"ה ושלח את הצפור) שלא יקטרג כל עוד שלא נשלמה טהרתו של המצורע, עד לאחר תגלחת וכיבוס הבגדים וטבילה של יום השביעי וקרבן של יום השמיני. וזה פירוש מה שנאמר שנשלחה "עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה", כמו שאמר יעקב אבינו על עשו "כִּי אָמַר אֶכְפְּרָה פָּנָיו בְּמַנְהָה" (בראשית לב, כא) כלומר שיננח רוגזו על שמקבל 'שוחד' (ישפתי! כהן על התורה! פרשת מצורע על הפסוק 'ושלח את הצפור').

ההבדל בין 'שעיר המשתלח' ביום הכפורים לבין 'הציפור המשולחת' אצל המצורע, הוא שהשעיר המשתלח היה ממין בהמה והלך 'לעזאזל' כלומר לס"מ עצמו (ורקנאטי! פרשת מצורע ד"ה זאת תהיה תורת המצורע) וכיפר בזה על עסקי הציבור (מאירת עינים! לרב יצחק דמן עכו תלמיד הרמב"ן פרשת מצורע ד"ה מקום שאין שם ישוב), ואילו ציפור המשולחת היתה הולכת ל'פורחות השדה' שהם השָׂדִים הטהורים ופורחים באויר (ורקנאטי! פרשת מצורע ד"ה זאת תהיה תורת המצורע, ציוני! רבינו מנחם ציוני פרשת מצורע על הפסוק 'ושלח את הצפור') הבאים מכוחו של הס"מ, והיא כיפרה על עסקי היחיד של המצורע. לכן השילוח של הציפור היה צריך להיות ב'שָׂדֶה' ממש מקום חֲרָבָה ושממה, ולא בבית ובמקום ישוב (מאירת עינים! פרשת מצורע ד"ה מקום שאין שם ישוב) וזה בדומה לשילוח של 'השעיר לעזאזל' שהיה דווקא במדבר, שנאמר "וַיִּשְׁעִיר אֶשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזָּאזֵל וַיִּעַמְד חַי לִפְנֵי ה' לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אוֹתוֹ לְעִזָּאזֵל הַמִּדְבָּרָה" (ויקרא טו, ז) (להרחבה על השעיר המשתלח ראה מאמרנו ליום הכפורים – 'שעיר המשתלח לעזאזל').

העלון גם לעילוי נשמת: יהודית בת ורדה רוזיטה הי"ו וכל משפחתה	העלון גם לעילוי נשמת: שמעון בן עישיא הי"ו ברטה בת סביקה הי"ו	העלון גם לעילוי נשמת: אליהו בן יצחק הי"ו ת.נ.צ.ב.ה.	העלון גם לעילוי נשמת: רחל בת גרשון הנולדת משרה אשת דוד הי"ו למנוח אבינו הנשתי	העלון גם לעילוי נשמת: אהרון בן עזיזה הי"ו אָרְלֵט עֲלִיהָ בַת פּוֹרְטוֹן מִסְעֵדָה הי"ו ת.נ.צ.ב.ה.	העלון גם לעילוי נשמת: ציונה שושנה בת חנה בשון הי"ו אליהו בן נובקרא הי"ו יהודה הי"ו יהודה בן יוסף הי"ו יהודה בן יוסף הי"ו	העלון גם לעילוי נשמת: שרה סילבי בת עזיזה הי"ו ת.נ.צ.ב.ה.	העלון גם לעילוי נשמת: מאיר בן משה ז"ל, וינה בן שמעון ז"ל, ברטה בתיה בת מאיר ז"ל, חיים בן ליב ז"ל, מרים בת שמואל ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.	העלון גם לעילוי נשמת: יחזקאל בן יצחק שלמה בן שרה הי"ו ת.נ.צ.ב.ה.
--	--	---	---	---	---	--	--	--